

Barnkolonin i Årsta Havsbad

av Richard Roosvall

Det var många hungriga munnar att mätta på den stora öppna verandan, som kunde skärmats av mot vind och regn. Upp till 80 barn kunde bo samtidigt på barnkolonierna.

HSB var en föregångare vad gäller barntillsyn. Från slutet av 1920-talet inrättade man barnpensionat samt lekstugor med daghem, barnträdgårdar och läxläsning för skolbarn. De drevs av personal, som utbildats genom HSB för sin sociala och pedagogiska uppgift.

I Årsta Havsbad inrättade HSB en barnkoloni redan år 1931, endast två år efter sportstugeområdets grundande.

Först år 1938 kom en semesterlag, som gav alla arbetande två semesterveckor per år. När föräldrarna var lediga så pass kort tid var behovet av en länge tids sommarvistelse under tillsyn stort för storstadsbarnen, som så väl behövde lämna trottoarer och gårdar för att komma ut i den friska naturen över sommaren.

Behovet av en sommarkoloni var stort eftersom lekstugor och andra inrättningar i allmänhet stängde sommartid. Sven Wallander, HSB:s direktör och Årsta Havsbadets grundare, vilken tog initiativet till lekstugeverksamheten, lät även utreda behoven och planera barnkolonin i Årsta Havsbad, vars verksamhet startade 1931.

Den första HSB-ritade inkvarteringsstugan, den s. k. "sportstugan", med 32 sängplatser, byggdes för Hyresgästernas Idrottsförening av idrottsungdomar och vuxna frivilliga, ibland under ledning av Sven Wallander själv. Så småningom växte det upp en liten by med 5 sovaviljor samt ekonomibyggnad och sjukstuga.

Hela kolonin kunde rymma ett 80-tal barn upp till 12 års ålder samtidigt och de kunde stanna i 1 eller 2 sommarmånader. I "sportstugan" tog man även emot ungdomar upp till 16 års ålder i mån av plats. Personalen kom i allmänhet från de sommarstängda barnstugorna i Stockholm.

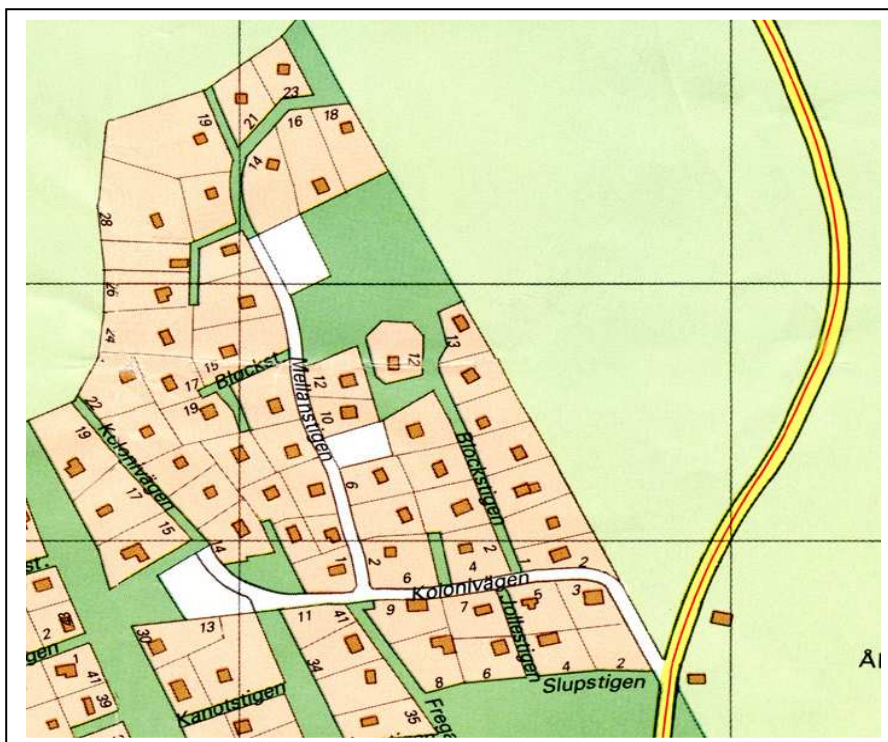
Den av ungdomarna byggda "Sportstugan" låg bland tallar och bergklackar på det höglänta koloniområdet vid Karlslund

Kostnaden per barn och dag var i början på 30-talet 1:25. 20 år senare var den uppe i 5 kronor, vilket dock knappast täckte matkostnaden. HSB subventionerade vistelsen, och hade t. o. m. ett 30-tal friplatser varje år. Personalen kom i allmänhet från de barnstugor, som var stängda sommartid.

Det stora öppna koloniområdet var beläget "en halv timmes väg från sommarstugeområdet och alltså inte störande för dem som bor där", som stugreklamen mycket överdrivet uttryckte sig för att lugna stugspekulanterna. Där låg gula och gröna hus utspridda i naturen, vart och ett rymmande två sovsalar för vardera 10 barn, ett dagrum med spel, leksaker och böcker för regndagar, samt ett rum för "fröken". Måltiderna intogs i "friluftsmatsalen", en öppen veranda med markiser, som kunde dras för mot regn och blåst.

Mellan lekarna fick barnen hjälpa till med de praktiska sysslorna att bära in ved och andra köksbestyr, ansa rabatter och underhålla husen, vilket ansågs socialt pedagogiskt. Kolonibarnen badade för det mesta vid Lilla Badet, och gamla Årsta Havsbadets minns hur den stojande skaran kom tågande på led efter sina fröknar i ljusblå sommarklänningar.

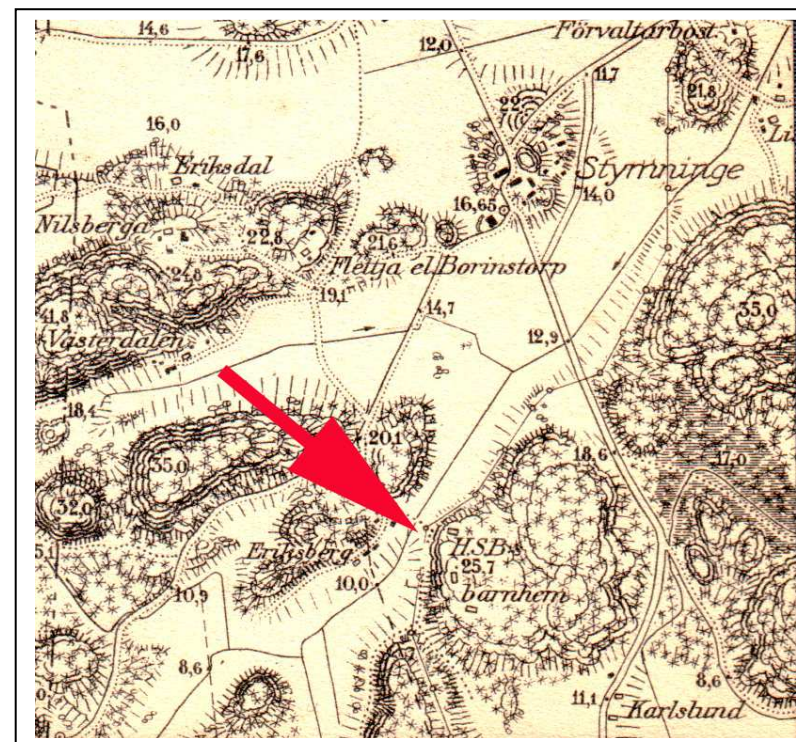
HSB drev barnkolonin fram till 1957, då den arrenderades av Vällingby koloniförening till 1962. Byggnaderna revs sedermera och tomten styckades av till sommarstugetomterna norr om nuvarande Kolonivägen.

Modern karta över koloniområdet

Barnkolonin låg på det backiga området norr och öster om Kolonivägen.

När kolonin lades ned omkring 1962, revs alla byggnaderna varpå området styckades upp i nya tomter och vägar. Stugorna utmed nordöstra sidan av Kolonivägen, samt vid Mellanstigen och Blockstigen byggdes i mitten av 1960-talet.

Karta från 1933

"Författare är Richard Roosvall, Haningebo sedan 1971 och Årsta Havsbadbo sommartid sedan 1939.

Producerar samfällighetens medlemstidning Årsta Havsbladet där denna artikel varit införd.

*Ansvarar för sportstugemuseet Årstastugan.
Hängiven hembygdens historia."*